

**Artykuł ukazał się w monografii:** Słabińska E., Ciosek I. (red.), *Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w ujęciu historycznym, ekonomicznym i socjologicznym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce; s. 91-104.

**Iwona Kiniorska, Patryk Brambert**

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach  
Instytut Geografii, Zakład Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej  
ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce  
e-mail: iwona.kiniorska@ujk.kielce.pl, pbrambert@ujk.kielce.pl

### **Kształtowanie się poziomu bezrobocia w gminach województwa świętokrzyskiego**

Województwo świętokrzyskie cechuje zróżnicowany charakter społeczno-gospodarczy. Północna i centralna część pełni funkcje przemysłowe a południowa rolnicze. Pod względem administracyjnym należy do jednych z najmniejszych w Polsce, ponieważ zajmuje powierzchnię 11,7 tys. km<sup>2</sup> (3,7% obszaru kraju). Podzielone jest na 102 gminy, 13 powiatów ziemskich i jedno miasto – Kielce – na prawach powiatu (powiat grodzki). Największym pod względem powierzchni (2,2 tys. km<sup>2</sup>) i zaludnienia (199,8 tys.) jest powiat kielecki. Najmniejszym obszarowo jest powiat skarżyski (395 km<sup>2</sup>), a pod względem zaludnienia kazimierski (35,5 tys.).

Według stanu na 30 czerwca 2008 r. region zamieszkiwało 1 273,6 tys. osób, z czego w miastach 577,6 tys. (45,4%), natomiast na obszarach wiejskich 693,0 tys. (54,6%). Sieć ośrodków miejskich cechuje się dominacją miast najmniejszych i bardzo małych. Ukształtowana struktura wielkościowa miast obszaru jest skutkiem uwarunkowań historycznych. Również znaczący udział rolnictwa w strukturze gospodarczej i warunki naturalne województwa nie sprzyjały tworzeniu ośrodków średnich i dużych.

W strukturze pracujących według sekcji PKD największą grupę stanowiły osoby zatrudnione w sektorze rolniczym (39,1%), kolejną – w usługach (37,2%), zaś najmniej liczną tworzył przemysł (23,7%). Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w ostatnich latach odnotowano najwyższy spadek zatrudnienia w rolnictwie.

Zachodzące przemiany społeczno-gospodarcze w latach 90. XX w. wpłynęły na przeobrażenia rynku pracy, w tym na ograniczenie zatrudnienia i wzrost bezrobocia. W województwie świętokrzyskim liczba bezrobotnych wyniosła 77,7 tys. osób (31 grudnia 2008 r.), wśród których 54,9% stanowiły kobiety oraz 56,3% zamieszkiwało tereny wiejskie.

Biorąc pod uwagę strukturę społeczno-gospodarczą regionu, potencjał stanowią m.in.: bogate tradycje związane z przemysłem, głównie wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych oraz hutnictwem i odlewnictwem; dobrze wykwalifikowana kadra dla przemysłu i innych dziedzin gospodarki; położenie w centralnej części kraju, w pobliżu wielkich aglomeracji miejskich – Kraków, Warszawa, Katowice, Łódź. Problemy obszaru wynikają z niekorzystnej struktury gospodarki, niezadawalającego poziomu rozwoju inwestycji oraz niskiego poziomu urbanizacji<sup>1</sup>.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie kształtowania się poziomu bezrobocia w odniesieniu do przeobrażeń rynku pracy w gminach województwa świętokrzyskiego. Zakres tematyczny badań objął lata 1999-2007.

Podstawowym materiałem źródłowym studium badawczego były informacje o rynku pracy w gminach województwa świętokrzyskiego pozyskane z Banku Danych Regionalnych (GUS). Dodatkowe źródło stanowiły „Informacje o poziomie i strukturze bezrobocia w województwie świętokrzyskim”, opracowane przez Wydział Informacji i Analiz o Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach.

---

<sup>1</sup> *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2008, s. 46-47.

## Podstawowe tendencje na rynku pracy

Transformacja ustrojowa wpłynęła w istotny sposób na kształtowanie się rynku pracy w województwie świętokrzyskim. Potencjał siły roboczej w postaci liczby pracujących jest jednym z czynników determinujących rozwój ośrodków miejskich i wiejskich. W regionie, podobnie jak w kraju, w latach 1999-2004 odnotowano znaczący spadek liczby pracujących – o 17,3% (tab. 1).

Tab. 1. Pracujący według płci w województwie świętokrzyskim w latach 1999-2007

Lata	Liczba pracujących (stan na koniec roku)		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1999	251 741	130 992	120 749
2000	229 836	119 417	110 419
2001	218 684	111 473	107 211
2002	208 684	105 674	103 010
2003	206 343	105 994	100 349
2004	208 069	108 270	99 799
2005	213 208	110 865	102 343
2006	216 865	113 569	103 296
2007	224 728	117 957	106 771

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

Analizując gminne rynki pracy pod kątem wielkości, można dostrzec duże dysproporcje. Największe z nich liczyły ponad 10 tys. osób pracujących, najmniejsze poniżej 2 tys. osób (tab. 2). Druga z wymienionych grup obejmowała największą liczbę gmin (ok. 85%). Rynki pracy odznaczające się zatrudnieniem przekraczającym 10 tys. osób to przede wszystkim gminy miejskie, głównie ośrodki skupione w północnej części województwa. Poza Kielcami są to jednocześnie obszary generujące największą liczbę bezrobotnych. Również wysoki poziom pracujących odnotowano w gminach o charakterze miejsko-wiejskim, gdzie dominujący ośrodek miejski wyznacza specyfikę struktury funkcjonalnej obszaru i rzutuje na wielkość zatrudnienia (tab. 3). Lokalne centra skupiają liczne usługi, miejsca przenikania innowacji, a w niektórych przypadkach lokalne bieguny wzrostu<sup>2</sup>. W latach 90. XX w. wystąpiło wiele czynników, które wpłynęły na charakter zróżnicowań przestrzennych obszarów wiejskich. Jednym z nich był

<sup>2</sup> E. Zuzańska-Żyśko, *Małe miasta w okresie transformacji. Studium w regionie śląskim*, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 2006, s. 128.

wzrost znaczenia położenia względem miasta oraz względem głównych ciągów komunikacyjnych. Oznacza to, że położenie w sąsiedztwie centrów regionalnych, subregionalnych (a w skali gminy lokalnych), sprzyjało przemianom struktur i funkcji pełnionych przez obszary wiejskie, natomiast położenie peryferyjne – stagnacji, a niekiedy regresowi<sup>3</sup>.

Tab. 2. Gminy województwa świętokrzyskiego według wielkości rynków pracy w 2003 roku

Pracujący	Gminy (alfabetycznie)
pow. 10 000 osób	Kielce*, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice;
8 000-9 999	Końskie;
6 000-7 999	Busko-Zdrój, Sandomierz, Staszów;
4 000-5 999	Jędrzejów, Pińczów, Włoszczowa;
2 000-3 999	Kazimierza Wielka, Opatów, Połaniec, Sędziszów, Sitkówka-Nowiny;
pon. 1 999 osób	Baćkowice, Bałtów, Bejsce, Bieliny, Bliżyn, Bodzechów, Bodzentyn, Bogoria, Brody, Chęciny, Chmielnik, Czarnocin, Ćmielów, Daleszyce, Dwikozy, Działoszyce, Fałków, Gnojno, Gowarczów, Górno, Imielno, Iwaniska, Kije, Klimontów, Kluczewsko, Koprzywnica, Krasocin, Kunów, Lipnik, Łagów, Łączna, Łoniów, Łopuszno, Łubnice, Małogoszcz, Masłów, Michałów, Miedziana Góra, Mirzec, Mniów, Morawica, Moskorzew, Nagłowice, Nowa Słupia, Nowy Korczyn, Obrazów, Oksa, Oleśnica, Opatowiec, Osiek, Ożarów, Pacanów, Pawłów, Piekoszów, Pierzchnica, Radków, Radoszyce, Raków, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Sadowie, Samborzec, Secemin, Skalbmierz, Skarżysko Kościelne, Słupia (Jędrzejowska), Słupia (Konecka), Smyków, Sobków, Solec-Zdrój, Stąporków, Stopnica, Strawczyn, Suchedniów, Szydłów, Tarłów, Tuczępy, Waśniów, Wąchock, Wilczyce, Wiślica, Wodzisław, Wojciechowice, Zagnańsk, Zawichost, Złota;

\* najwięcej pracujących ogółem: 65 103;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

<sup>3</sup> A. Rosner, *Zróźnicowanie przestrzenne obszarów wiejskich w Polsce*, [w:] *Uwarunkowania i kierunki przemian społeczno-gospodarczych na obszarach wiejskich*, A. Rosner (red.), Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa 2005, s. 287.

Tab. 3. Gminy województwa świętokrzyskiego według wielkości rynków pracy w 2007 roku

Pracujący	Gminy (alfabetycznie)
pow. 10 000 osób	Kielce*, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice;
8 000-9 999	Końskie, Sandomierz;
6 000-7 999	Busko-Zdrój, Staszów;
4 000-5 999	Jędrzejów, Pińczów, Włoszczowa;
2 000-3 999	Kazimierza Wielka, Morawica, Opatów, Ożarów, Połaniec, Sędziszów, Sitkówka-Nowiny;
pon. 1 999 osób	Baćkowice, Bałtów, Bejsce, Bieliny, Bliżyn, Bodzechów, Bodzentyn, Bogoria, Brody, Chęciny, Chmielnik, Czarnocin, Ćmielów, Daleszyce, Dwikozy, Działoszyce, Fałków, Gnojno, Gowarczów, Górno, Imielno, Iwaniska, Kije, Klimontów, Kluczewsko, Koprzywnica, Krasocin, Kunów, Lipnik, Łągów, Łączna, Łoniów, Łopuszno, Łubnice, Małogoszcz, Masłów, Michałów, Miedziana Góra, Mirzec, Mniów, Moskorzew, Nagłowice, Nowa Słupia, Nowy Korczyn, Obrazów, Oksa, Oleśnica, Opatowiec, Osiek, Pacanów, Pawłów, Piekoszków, Pierzchnica, Radków, Radoszyce, Raków, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Sadowie, Samborzec, Secemin, Skalbmierz, Skarżysko Kościelne, Słupia (Jędrzejowska), Słupia (Konecka), Smyków, Sobków, Solec-Zdrój, Stąporków, Stopnica, Strawczyn, Suchedniów, Szydłów, Tarłów, Tuczępy, Waśniów, Wąchock, Wilczyce, Wiślica, Wodzisław, Wojciechowice, Zagnańsk, Zawichost, Złota;

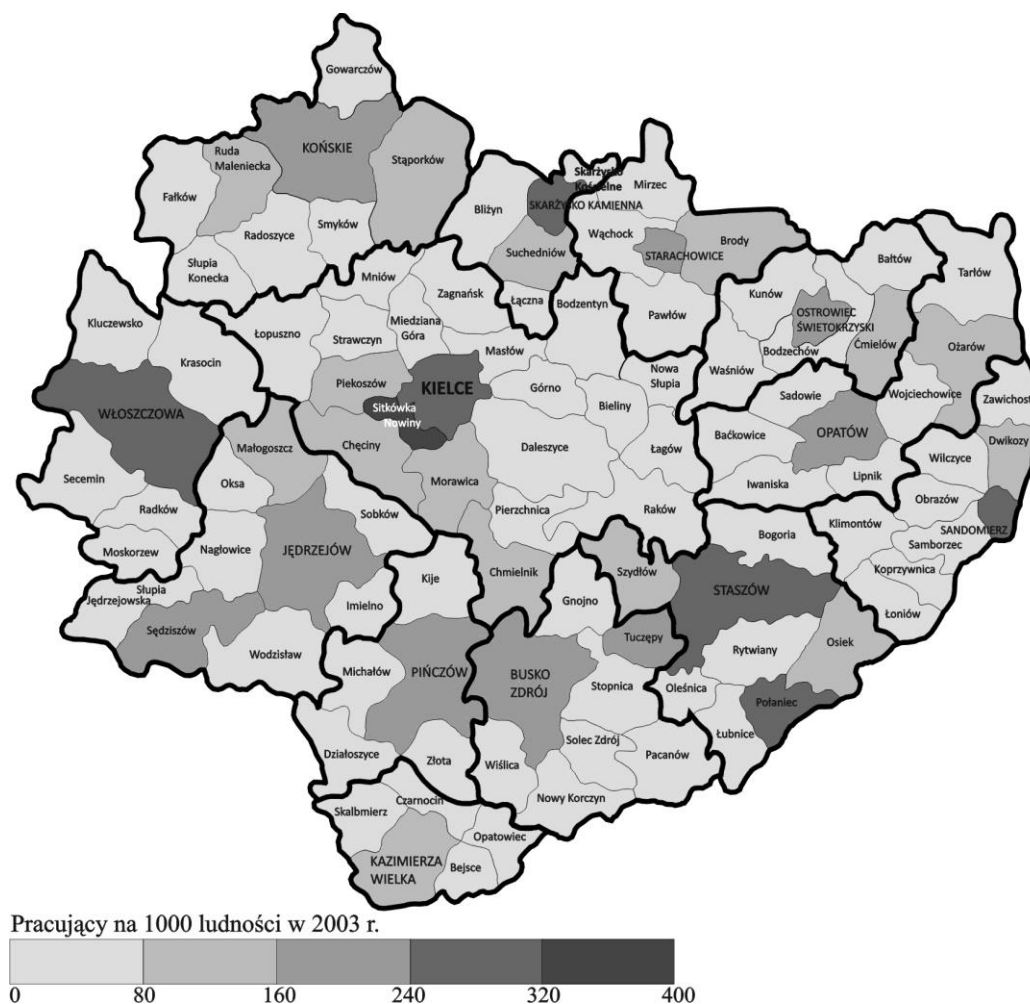
\* najwięcej pracujących ogółem: 70 314;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

Porównując liczbę ludności z pracującymi zauważono ogromne dysproporcje w udziale ludności pracującej w poszczególnych gminach. W 2003 r. wysoki odsetek pracujących rejestrowany był w gminach: Sitkówka-Nowiny, Kielce, Sandomierz, Połaniec, Włoszczowa, Staszów, Skarżysko-Kamienna. Stosunkowo wysoki udział odnotowano także m.in. w: Opatowie, Busku Zdroju, Pińczowie, Jędrzejowie, Sędziszowie (rys. 1).

W 2007 r. nie zanotowano większych zmian. Grupa gmin, generująca największą liczbę pracujących, poszerzyła się o Ostrowiec Świętokrzyski i Starachowice, obszar funkcjonujący w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (rys. 2). Z kolei niski odsetek pracujących jest charakterystyczny dla ośrodków podlegających zaawansowanym procesom restrukturyzacji. W tej grupie są również gminy nie posiadające większych zakładów pracy oraz położone na terenach

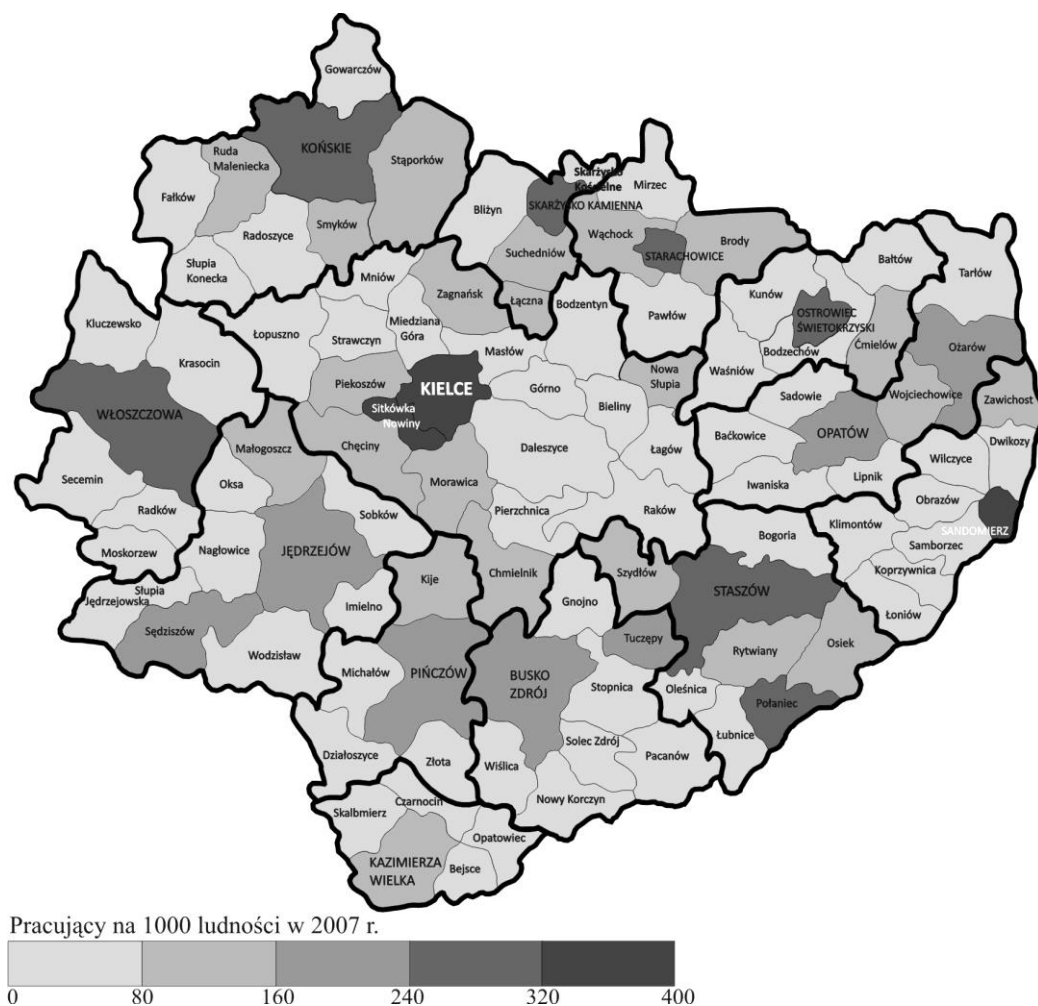
słynących z dominacji funkcji rolniczej w strukturze zatrudnienia. Z punktu widzenia problemów rynku pracy jest to obszar kumulacji obu głównych form bezrobocia wiejskiego: jawnej i ukrytej w rolnictwie<sup>4</sup>.



Rys. 1. Pracujący na 1 000 ludności w gminach województwa świętokrzyskiego w 2003 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

<sup>4</sup> A. Rosner, *Zróźnicowanie przestrzenne obszarów wiejskich w Polsce*, [w:] *Uwarunkowania i kierunki przemian społeczno-gospodarczych na obszarach wiejskich*, A. Rosner (red.), IRWiR PAN, Warszawa 2005, s. 289.



Rys. 2. Pracujący na 1 000 ludności w gminach województwa świętokrzyskiego w 2007 roku

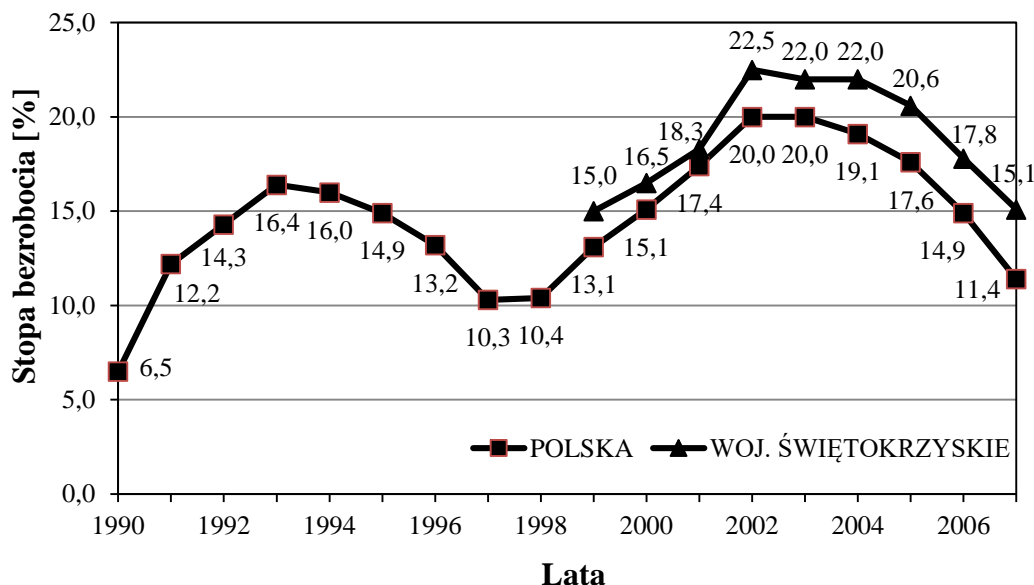
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

### Bezrobocie w ujęciu lokalnym

Przemiany rynku pracy zapoczątkowane w latach 90. XX w. uruchomiły szereg negatywnych zjawisk, wśród nich bezrobocie. Przyczyn wzrostu liczby osób nieposiadających lub tracących zatrudnienie można wymienić wiele, w tym: likwidację zakładów przemysłowych, zmniejszenie popytu na konkretne dobra czy usługi, ograniczenie produkcji, zmiany technologii, niedostosowanie do potrzeb rynku wykształcenia pracowników. W latach 1990-2007, w zakresie kształtowania się poziomu stopy bezrobocia w Polsce można wyróżnić następujące etapy:

- lata 1990-1993 – wzrost z 6,5% do 16,4%,
- lata 1994-1998 – spadek z 16% do 10,4%,
- lata 1999-2003 – wzrost z 13,1% do 20%,

- lata 2004-2007 – spadek z 19,1% do 11,4% (rys. 3).



Rys. 3. Poziom stopy bezrobocia rejestrowanego na koniec roku w kraju i województwie świętokrzyskim w latach 1990-2007

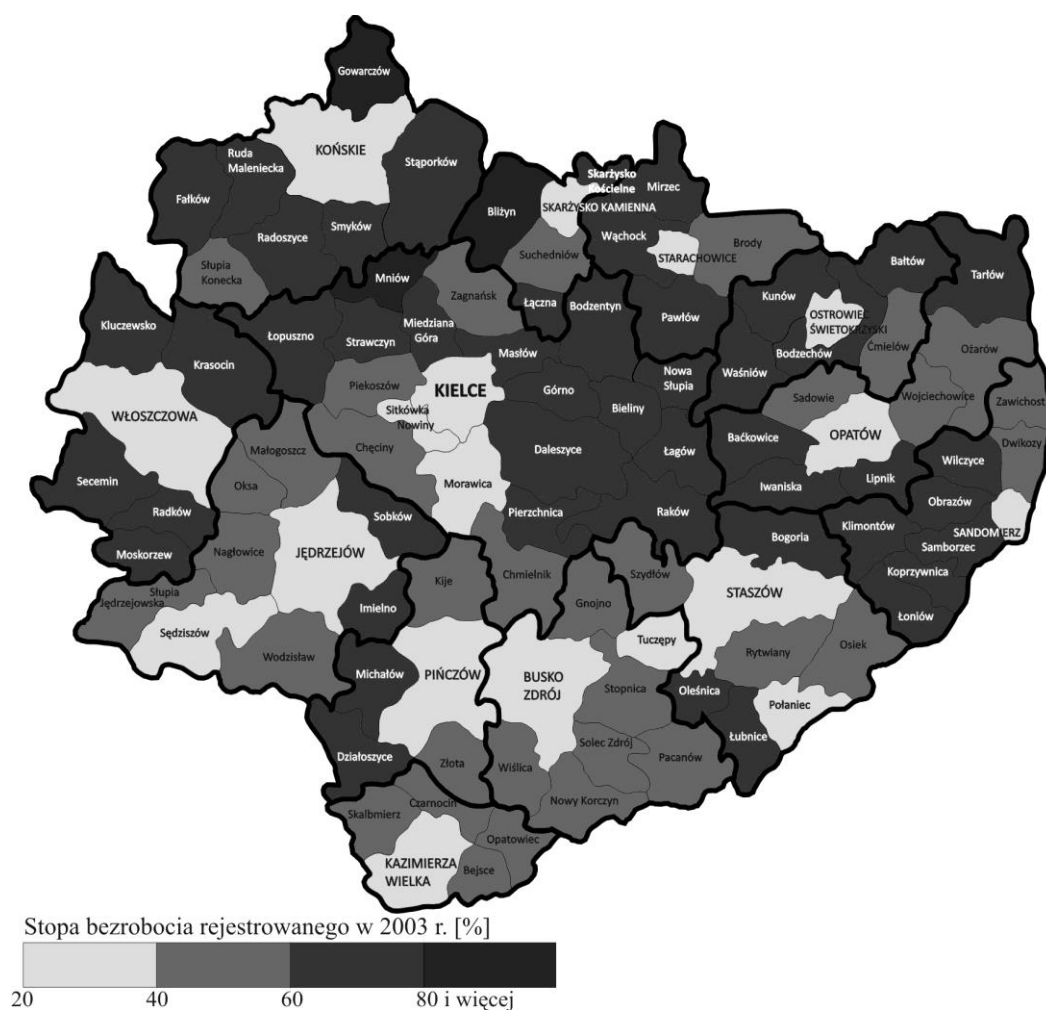
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle kraju województwo świętokrzyskie cechuje się podobnym a często wyższym poziomem bezrobocia. Porównywalnie w 2007 r. stopa bezrobocia dla Polski wynosiła 11,4%, zaś w regionie – 15,1%. Wyższy poziom stopy bezrobocia w 2007 r. odnotowywano jedynie w trzech województwach: warmińsko-mazurskim (19%), zachodniopomorskim (16,7%), kujawsko-pomorskim (15,2%). W województwie świętokrzyskim rejestruje się duże zróżnicowanie poziomu bezrobocia w poszczególnych gminach.

Dokonując oceny rozkładu stopy bezrobocia w poszczególnych gminach, można wskazać określone tendencje. W 2003 r. przeprowadzona analiza wskazała na istnienie czterech grup o zróżnicowanym poziomie bezrobocia rejestrowanego (rys. 4). Pierwsza skupiła 18 jednostek (głównie gminy miejskie i miejsko-wiejskie o znaczeniu ośrodków subregionalnych obszaru). Drugą grupę tworzyły 33 gminy. Najliczniejszą – trzecią – 48 gmin, o stopie bezrobocia w przedziale 60-80%. Czwarta objęła 3 gminy: Gowarczów, Bliżyn, Mniów, gdzie stopa bezrobocia osiągnęła najwyższy poziom, przekraczający 80%. W 2007 r. zaobserwowano

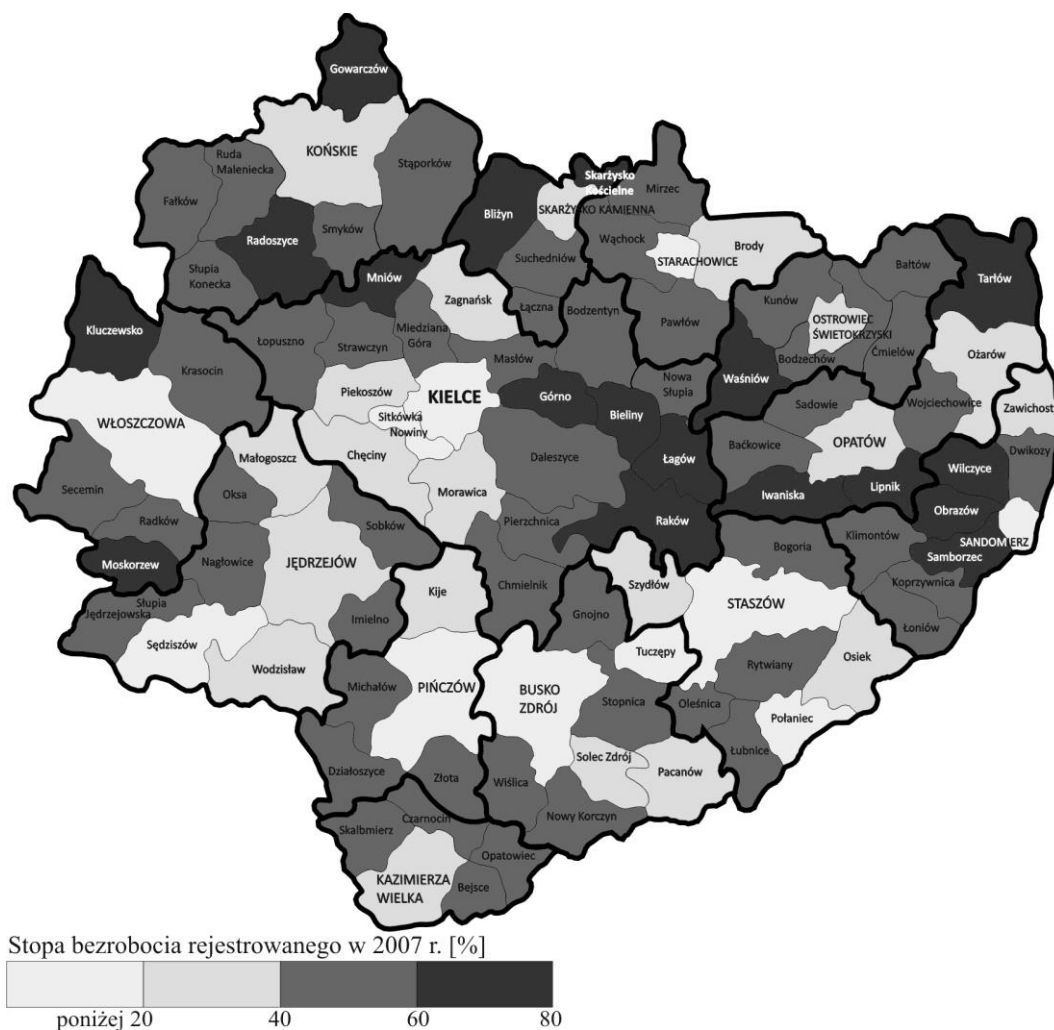


spadek poziomu bezrobocia w wielu badanych ośrodkach województwa. W grupie obszarów, w których stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 60-80%, nastąpiło przesunięcie 13 gmin do grupy cechującej się stopą bezrobocia nie przekraczającą 40% (rys. 5). Najbardziej dotkniętym trwałym bezrobociem okazał się obszar jednostek położonych na peryferiach powiatu kieleckiego (północna i wschodnia część), sandomierskiego (zachodnia), opatowskiego (południowa), koneckiego (południowa) oraz włoszczowskiego.



Rys. 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego w gminach województwa świętokrzyskiego na koniec 2003 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).



Rys. 5. Stoпа bezrobocia rejestrowanego w gminach województwa świętokrzyskiego na koniec 2007 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

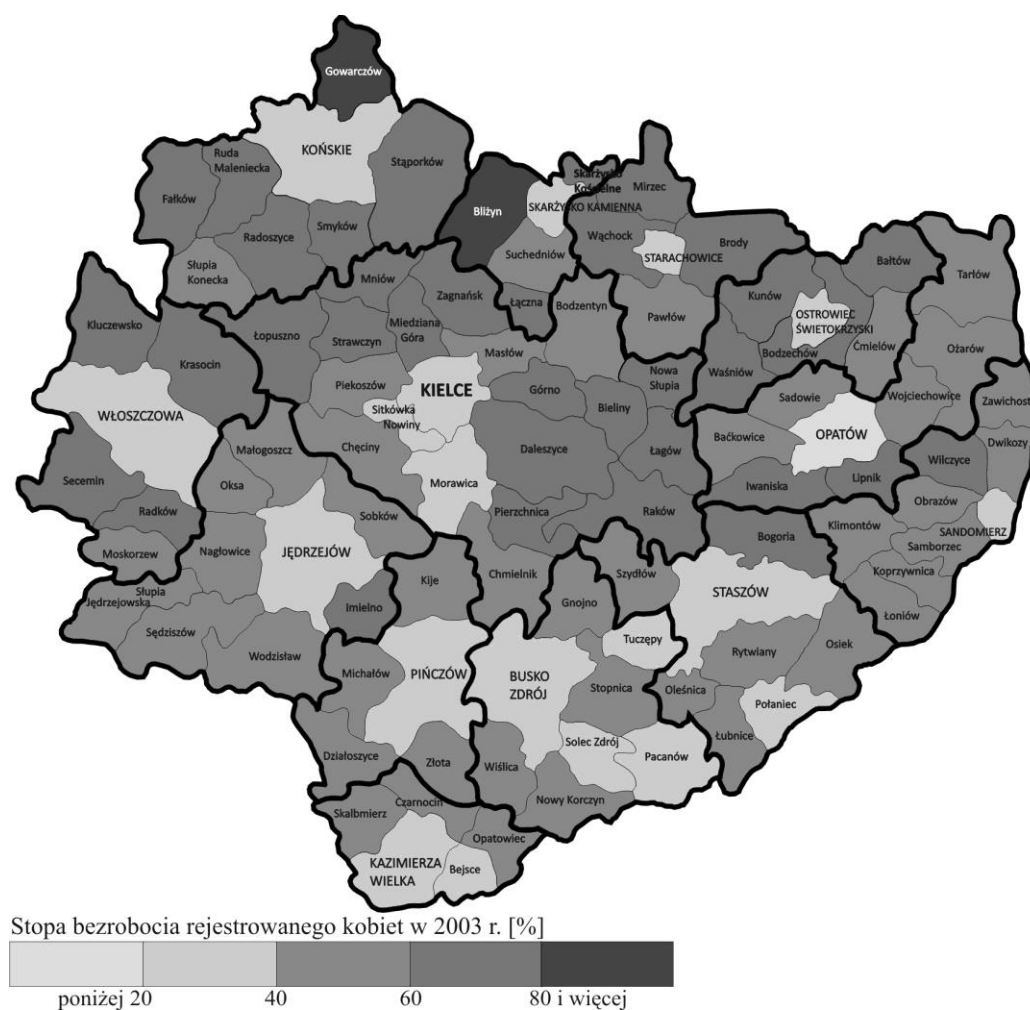
Z danych o rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2003 i 2007 wynika, iż wzrósł odsetek kobiet wśród osób nie posiadających pracy, zwiększył się też udział osób bez prawa do zasiłku oraz zamieszkujących obszary wiejskie (tab. 4). Problem bezrobocia dotyczy w większym stopniu ludzi młodych, którzy wchodzą na rynek pracy lub mają krótki staż. Wśród bezrobotnych w województwie dominują osoby w wieku 25-34 lata (ponad 29% ogółu bezrobotnych). Są to najczęściej osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym lub policealnym i średnim zawodowym. Wśród bezrobotnych według czasu pozostawiania bez pracy przeważają osoby, które nie podjęły zatrudnienia w ciągu ostatnich 24 miesięcy (ok. 40%).

Tab. 4. Najważniejsze dane o rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2003 i 2007

Cecha	Wybrane lata (stan na koniec roku)			
	2003		2007	
	w liczbach	w %	w liczbach	w %
<b>Bezrobotni zarejestrowani</b>				
Bezrobotni ogółem:	126 538	100,0	83 339	100,0
kobiety	61 699	48,8	45 985	55,2
z prawem do zasiłku	19 426	15,4	9 626	11,6
bez prawa do zasiłku	107 112	84,6	73 713	88,4
zamieszkali na wsi	69 086	54,6	46 792	56,1
absolwenci	6 174	4,9	3 756	4,5
niepełnosprawni	2 268	1,8	2 232	2,7
<b>Bezrobotni według wieku</b>				
18-24 lat	33 805	26,7	16 453	19,7
25-34 lat	36 978	29,2	24 572	29,5
35-44 lat	27 397	21,7	16 280	19,5
45-54 lat	24 723	19,5	19 883	23,9
55-59 lat	3 161	2,5	5 223	6,3
60-64 lat	471	0,4	928	1,1
<b>Bezrobotni według poziomu wykształcenia</b>				
wyższe	7 872	6,2	7 292	8,8
policealne i średnie	30 027	23,7	20 133	24,2
średnie ogólnokształcące	8 811	7,0	8 374	10,0
zasadnicze zawodowe	46 633	36,9	25 690	30,8
gimnazjalne i poniżej	33 195	26,2	21 850	26,2
<b>Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy (miesiące)</b>				
do 1 miesiąca	7 663	6,1	6 891	8,3
1 do 3 miesięcy	15 400	12,2	12 864	15,4
3 do 6 miesięcy	14 807	11,7	10 916	13,1
6 do 12 miesięcy	18 661	14,7	11 287	13,5
12 do 24 miesięcy	23 086	18,2	11 884	14,3
powyżej 24 miesięcy	46 921	37,1	29 497	35,4
<b>Bezrobotni według stażu pracy</b>				
do 1 roku	16 001	12,7	11 494	13,8
1 do 5 lat	24 857	19,6	15 924	19,1
5 do 10 lat	17 036	13,5	11 028	13,2
10 do 20 lat	19 820	15,7	12 307	14,8
20 do 30 lat	12 693	10,0	8 010	9,6
30 lat i więcej	1 199	0,9	1 501	1,8
bez stażu pracy	34 932	27,6	23 075	27,7
Stopa bezrobocia	X	22,0	X	15,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o poziomie i strukturze bezrobocia w województwie świętokrzyskim”, WUP w Kielcach.

Niewykonywanie pracy przez tak długi czas negatywnie wpływa na kwalifikacje zawodowe. Bierność zawodowa powoduje zanik umiejętności, wywiera zły wpływ na stany emocjonalne bezrobotnego, czego efektem jest postawa „poddania się złej sytuacji” i brak aktywności w szukaniu nowego zajęcia. Długi okres pozostania bez pracy powoduje zachwianie poczucia własnej wartości, brak akceptacji otoczenia, alienację. W skrajnych przypadkach dramat związany z utratą pracy jest powodem odebrania sobie życia<sup>5</sup>.



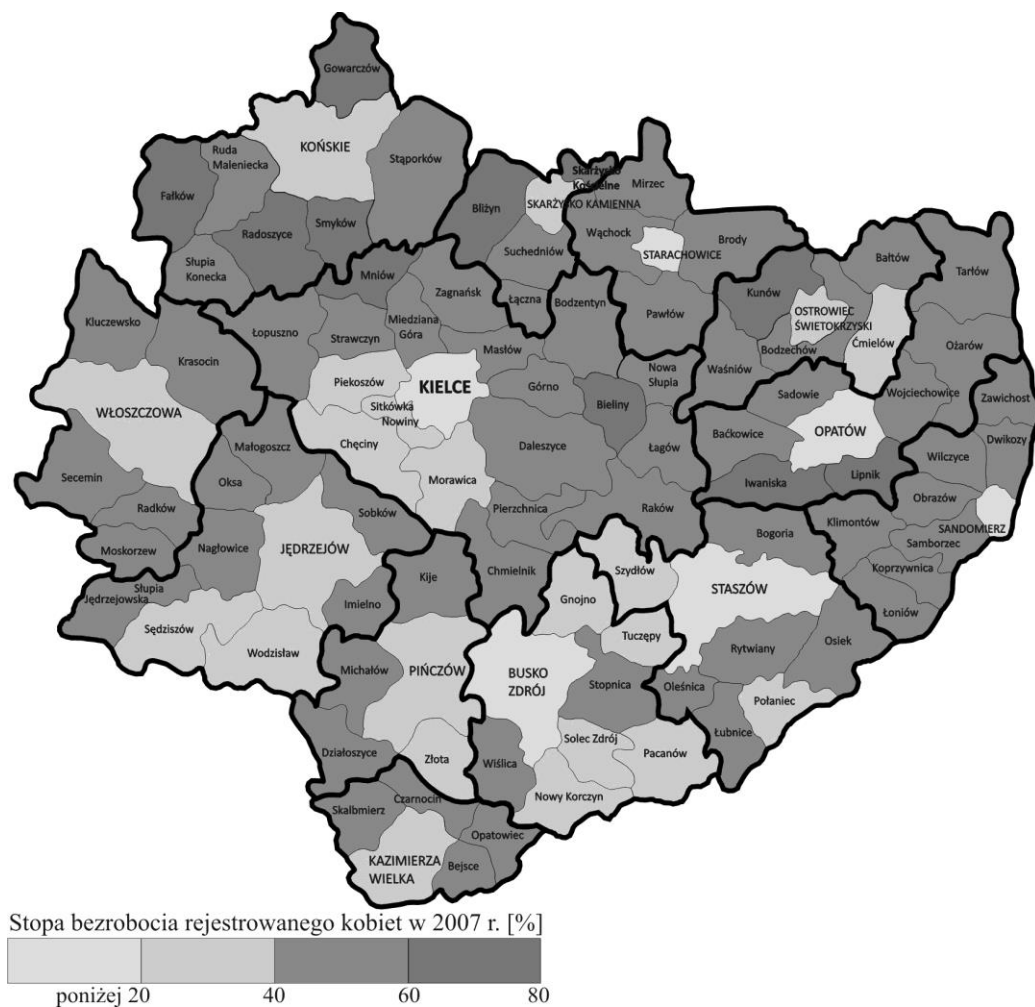
Ryc. 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet w gminach województwa świętokrzyskiego na koniec 2003 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

W województwie świętokrzyskim w 2003 r. najwyższą skalę bezrobocia wśród kobiet obserwowano w północnej części regionu. Dotyczyło to głównie gmin

<sup>5</sup> M. Danecka, *Bezrobocie i instytucje rynku pracy*, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2005, s. 95.

położonych na obszarze powiatów: koneckiego, skarżyskiego, ostrowieckiego, starachowickiego, włoszczowskiego oraz we wschodniej i północno-zachodniej części powiatu kieleckiego (rys. 6). Sytuacja ta wynikała przede wszystkim ze struktury funkcjonalnej wymienionych obszarów. Charakter miejsc pracy bardziej sprzyjał zatrudnieniu mężczyzn.



Rys. 7. Stoпа bezrobocia rejestrowanego wśród kobiet w gminach województwa świętokrzyskiego na koniec 2007 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR (GUS).

W 2007 r. zaistniałe ogólnopolskie tendencje znalazły swoje odzwierciedlenie również w województwie (rys. 7). Systematycznie zmniejsza się liczba bezrobotnych kobiet, a jest to wynik poprawy sytuacji na rynku pracy, wzrostu aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu miejsca zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej młodej ludności.

Należy podkreślić, że względnie niski poziom bezrobocia w południowej i wschodniej części województwa wynika przeważnie z nasilonych w ostatnich latach wyjazdów zagranicznych, często mających charakter sezonowy. W przypadku gmin zlokalizowanych w części południowej nadal są to obszary, dla których rolnictwo i działalność pokrewna odgrywają dominujące znaczenie w strukturze funkcjonalnej.

System rynku pracy ulega ciągłym zmianom. W początkowym okresie przemian nowo tworzące się uwarunkowania rozwoju gospodarczego przyczyniły się do wzrostu poziomu bezrobocia. Analizując zmiany przebiegu wzrostu bądź spadku liczby osób pozostających bez pracy, można wskazać na pewną cykliczność. W gminach regionu obserwowano stosunkowo wysoki poziom bezrobocia w porównaniu z tendencjami ogólnokrajowymi. Wyższe parametry niekorzystnych zjawisk na rynku pracy dominowały na obszarach cechujących się istotnymi przeobrażeniami funkcjonalnymi (np. restrukturyzacja przemysłu i likwidacja lub ograniczenie zatrudnienia). Dodatkowym problemem była stosunkowo niska mobilność zawodowa ludności wiejskiej, utrwalająca bezrobocie nie tylko na tych terenach. Na poziom bezrobocia w gminach wiejskich wpływały niewielkie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem, a także bardziej kosztowny oraz wymagający więcej wysiłku i czasu dojazd do powiatowych urzędów pracy i ich filii<sup>6</sup>.

Stosunkowo niski poziom bezrobocia odnotowano w gminach położonych w sąsiedztwie stolicy województwa, głównie w południowej i południowo-zachodniej części (Piekoszów, Chęciny, Sitkówka-Nowiny, Morawica). Zdecydowanie wyższą skalę bezrobocia zarejestrowano w jego północnej części, na obszarach objętych bezrobociem strukturalnym, wynikającym z przemian gospodarczych zapoczątkowanych w ostatniej dekadzie XX w.

---

<sup>6</sup> S. Matusik, *Kształtowanie się stopy bezrobocia w gminach województwa małopolskiego*, Wiadomości Statystyczne, GUS, Warszawa 2008, nr 1, s. 70.